

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ДОХОДІВ І ВИТРАТ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Функціонування будь-якого підприємства пов'язане з отриманням доходів та здійсненням відповідних витрат. З метою оцінки ефективності діяльності господарюючого суб'єкта у звітному періоді та прийняття раціональних управлінських рішень необхідно порівняти його доходи і витрати.

Відповідно до П(С)БО 15 "Дохід", доходи підприємства – це збільшення економічних вигод у вигляді надходжень активів або зменшення зобов'язань, які приводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена [1]. Дохід також трактують як: виручку від реалізації продукції за вирахуванням матеріальних і прирівняних до них витрат; потік грошових та інших надходжень за одиницю часу [4, с. 149].

Підприємство може отримувати доходи від різних видів діяльності. Значну його частку становлять доходи від операційної діяльності. Операційною діяльністю вважається основна діяльність підприємства (виробництво або реалізація продукції, товарів, надання послуг, виконання робіт), яка є головною метою його створення, а також всі інші види діяльності, які не належать до фінансової або інвестиційної діяльності. Доходи від операційної діяльності – це доходи (виручка) від реалізації продукції та інші операційні доходи. Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – це загальний дохід,

виручка від реалізації продукції без врахування наданих знижок, повернення проданих товарів та непрямих податків [5]. До інших операційних доходів належать всі доходи від операційної діяльності, крім доходу від реалізації продукції, зокрема : доходи від реалізації іноземної валюти; доходи від продажу оборотних активів (крім фінансових інвестицій); доходи, одержані від операційної оренди активів; доходи від операційної курсової різниці за операціями в іноземній валюті; суми одержаних штрафів, пені, неустойок та інших санкцій за порушення господарських договорів; доходи від списання кредиторської заборгованості; відшкодування раніше списаних активів (надходження боргів, списаних як безнадійні); суми одержаних грантів та субсидій; інші доходи [6].

Важливим об'єктом обліку на підприємстві є витрати. Їх класифікують за такими ознаками : обсягом діяльності (постійні витрати, змінні витрати), характером прийняття управлінських рішень (релевантні, не релевантні); елементами витрат (матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація, інші витрати); способом віднесення до собівартості (прямі, непрямі), економічним змістом (основні, накладні) [7].

Відповідно до НПСБО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками) [3]. Основну частину витрат підприємства складають операційні витрати. Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та порядок її розкриття у фінансовій звітності визначає положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 “Витрати” [2]. До витрат від операційної діяльності відповідно до норм Податкового кодексу України (ст. 138) належать : собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг та інші витрати, які прямо визначають особливості формування витрат платника податку; витрати банківських установ [8].

Таким чином, визначення економічного змісту доходів і витрат від операційної діяльності, дозволяє правильно визначити собівартість продукції (робіт, послуг), що забезпечить підвищення ефективності функціонування підприємства в цілому.

Література:

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 15 “Дохід” / Затверджено Наказом Міністерства фінансів України 29 листопада 1999 р. № 290 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 “Витрати” / Затверджено Наказом Міністерства фінансів України 31 грудня 1999 р. № 318 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

3. НПСБО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

4. Башнянін Г. І. Генеза ринкової економіки. Навчальний економічний словник-довідник / В. С. Іфтемчук, В. А. Григор'єв, І. І. Манилич, Г. Д. Шутак. – К.: “Магнолія плюс”, 2004. – 688 с.

5. Бухгалтерський облік та оподаткування: навч. посібник / Р. Л. Хом'як, В. І. Лемішовський. – Львів: Бухгалтерський центр „Ажур”, 2008. – 1112 с.

6. Завгородній В.П. Бухгалтерський облік в Україні: навч. посібник / В. П. Завгородній. – К.: А.С.К., 2001. – 848 с.

7. Бухгалтерський управлінський облік: підручник / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир, ПП "Рута", 2002. – 480 с.

8. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T102755.html